

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนาร้านขายยาในจังหวัดพะเยาให้เป็นสถานบริการสาธารณสุขชุมชน เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการให้บริการในร้านขายยา 2) ศึกษาความเข้าใจและความสนใจของเจ้าของร้านในการพัฒนาร้านขายยาให้เป็นสถานบริการสาธารณสุขชุมชน 3) วางแผนสอดคล้องกระบวนการพัฒนาโดยอาศัยข้อมูลจากสภาพการณ์จริง และ 4) สรุปรูปแบบการพัฒนาร้านขายยาโดยอาศัย บทเรียนที่ได้จากการดำเนินโครงการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาสถานภาพของร้านขายยาโครงการศึกษาเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้อง ทำการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ focus group เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประกอบการวางแผนสอดคล้องกระบวนการพัฒนา ทั้งนี้ใช้สถานการณ์เอดส์เป็นตัวนำ และใช้เกณฑ์การประเมินร้านขายยาที่กำหนด โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นเครื่องชี้วัดความเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาร้านยา กระบวนการพัฒนาใช้วิธีการหลากหลายได้แก่ประชุม ปรึกษาหารือ ทำงานกลุ่ม จัดสัมมนาและฝึกอบรม เยี่ยมเยือนร้านขายยา และผู้วิจัยได้สรุปแบบการพัฒนาร้านขายยาจากบทเรียนของโครงการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ร้านขายยาในจังหวัดพะเยามีจำนวน 44 ร้าน กระจายตัวค่อนข้างดี ประชาชนส่วนใหญ่เข้าถึงบริการได้ เจ้าของร้านยังไม่มี ความเข้าใจโครงการพัฒนาร้านขายยาให้เป็นสถานบริการสาธารณสุข และสนใจเข้ารับการประเมินที่จัดขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (3 ใน 44 ร้าน) แม้ว่าทั้ง 3 ร้านจะผ่านการประเมินเป็น “ร้านขายยาพัฒนา” ได้ แต่เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดพบว่ามีปัญหาในหมวดการให้บริการ เมื่อเข้าร่วมโครงการพัฒนาได้มีโอกาสทำความเข้าใจเรื่องการพัฒนาร้านขายยามากขึ้น ผู้ขายยาได้ร่วมกันจัดทำเกณฑ์การประเมินเอง และสมัครเข้ารับการประเมินมากถึง 38 ใน 44 ร้าน ในจำนวนนี้ผ่านการประเมิน 13 ร้าน ทุกร้านได้ทำความเข้าใจสาเหตุของการไม่ผ่านเกณฑ์ และตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาร้าน โดยแสดงความมุ่งมั่นที่จะเข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบการพัฒนาร้านขายยาดังนี้ การพัฒนาร้านขายยาให้เป็นสถานบริการสาธารณสุขชุมชนจะทำได้ โดยอาศัยความร่วมมือของร้านขายยา ฝ่ายเภสัชสาธารณสุข และผู้เกี่ยวข้อง ในเบื้องต้นควรกระตุ้นให้ร้านขายยาพัฒนาตนเองให้ผ่านเกณฑ์ประเมินเป็น “ร้านขายยาพัฒนา” เสียก่อน จากนั้นจึงให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนมีความพร้อมจึงจัดให้เป็นสถานบริการสาธารณสุขชุมชนต่อไป

บุษบง จำริญดารัตน์ และจิตราภรณ์ โกมลิมศรี. 2542. รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาร้านขายยาในจังหวัด

พะเยาให้เป็นสถานบริการสาธารณสุขชุมชน = Development of drugstores in Payao

province to be primary health posts. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

รูปแบบของการพัฒนาร้านขายยาประกอบด้วย 1) เข้าถึงร้านขายยาโดยผ่านฝ่ายเภสัช
สาธารณสุขและใช้ทัศนคติเชิงบวก 2) ใช้เทคนิคการสื่อสารทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ
3) ระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย 4) ใช้กระบวนการทำงานแบบกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วม 5) มีเนื้อหา
การพัฒนาที่ยืดหยุ่น ปรับได้ตามสภาพปัญหาและโอกาสในการดำเนินการ และ 6) กระตุ้น
กลุ่มเป้าหมายให้เข้ากระบวนการพัฒนา โดยการให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง หลายทาง และเน้น
ประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง การทำงานโดยประสานผลประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้องและ
ยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก